

Коментар супервизора за Брчко, Хенри Л. Кларка на скупштинско разматрање Закона о основном и средњошколском образовању, 9. јуна 2001. године

Нажалост, Скупштина Брчко Дистрикта није усвојила Закон о образовању, упркос његовој важности за предстојећу наредну школску годину. Вођена је, међутим, дебата о предложеним амандманима. Скупштина је одлучила да се овај Закон поново разматра на следећој сједници. До тада ће (а) Влада Брчког припремити општи план за имплементацију Закона, и (б) посланици Скупштине имати више прилика да преговарају о предложеном амандману на члан 9. који се односи на језик. Овај амандман представља пријетњу развоју интегрисаног, школства без дискриминације.

Током скупштинске сједнице 9. јуна, посланици СДС-а су рекли да не могу да се сложе са текстом Закона ако се не усвоји њихов амандман на члан 9. Њиховим амандманом се тражи да родитељи одређују језик на коме ће се одвијати настава, те да уколико услови налажу, наставник је дужан ђацима објаснити језичке разлике на друга два језика. Овакав став није био прихватљив за посланике бошњачке националности. Посланици, наравно, имају право да предлажу или одбијају законе и амандмане на законе и од њих се то и очекује.

Анекс Коначне арбитражне одлуке од 18. августа 1999. године у једном дијелу гласи:

"... Супервизор ће извршити интеграцију образовног система

Дистрикта, ускладити наставне планове и програме унутар Дистрикта, и осигурати уклањање наставног материјала за који он сматра да није досљедан циљевима стварања демократског мулти-етничког друштва у Дистрикту... Сваки становник Дистрикта има једнак приступ одговарајућем образовању без дискриминације, а и наставничко особље се запошљава такође без дискриминације. Супервизор је тај који доноси коначну одлуку о питањима као што су ова за цијело вријеме супервизије...”

Амандман који је предложио СДС не задовољава ове захтјеве.

1. Настава на само једном језику, у учионици са дјецом која говоре различитим језицима, не представља једнак приступ образовању. Таква дискриминација је такође недосљедна Статуту Дистрикта и другим одредбама приједлога Закона о образовању, и члан 9. овог Закона то не смије подржати. Наставници морају имати слободу да свако дијете уче на најбољи начин који сматрају прикладним, користећи више од једног језика уколико је то неопходно. Аргумент СДС-а да ће друге етничке групе имати исту прилику да врше дискриминацију према мањинама у другим школама, нема основа, јер сваки становник мора имати једнак приступ образовању.

2. Усклађени наставни план и програм већ дозвољава учење три језика у одвојеним разредима. Предложени амандман СДС-а ускраћује употребу језика у општим предметима, иако су радне групе за усклађивање наставног плана и програма већ донијеле закључак да, узевши у обзир блискост три језика, не постоји практична препрека да различите групе наставу похађају заједно – како је то рађено прије прошлог рата.

3. Дајући родитељима овлаштење да одреде који језик ће се користити у учионицама (или можда и цијелим школама), они родитељи који су екстремни националисти би били у позицији да узнемиравају наставнике и ометају наставу у интегрисаним разредима. У неким средњим школама, овакво стање би могло спријечити формирање интегрисаних разреда.

4. Родитељи ученика основних школа, који желе да њихова дјеца уче на свом језику, осјећали би се обавезним да, у зависности од локације школе, живе у оним подручјима гдје представљају већину. Ово би ометало процес повратка и вјероватно довело до отпора међу мањинским народима да остварују имовинска права.

Након неколико сати проведених слушајући објашњења за предложени амандман, јасно ми је да је ово покушај СДС-а да задржи једнонационалне и једнојезичне школе. То би чак могло довести до тога да ђаци који су мањина у разреду буду приморани да напусте оне основне школе у којима је већ дошло до одређене интеграције. Не успијевајући у томе, СДС пријети да блокира закон у цјелини.

Вјерујем да је важно да јавност Брчко Дистрикта зна да је моја правна и морална обавеза да одбијем овај амандман као и сваки други правни или административни акт који би било којем становнику Дистрикта могао ускратити једнак приступ образовању, или који је такав да омета процес интеграције школства у Дистрикту.